

Syllabus modul experiențial

Metodologie interactivă și integrată în terapiile prin arte pentru îngrijiri paliative și cazurile de doliu

Topic 1) Fototerapia în educația morții: legături continue

Acest modul va aborda utilizarea tehnicilor de fototerapie în educația experiențială a morții, concentrându-se pe problematicile de legături continue cu o persoană decedată. Potrivit lui Weiser, fototerapia reprezintă o formă de intervenție care, prin intermediul fotografiei, permite persoanei să își proiecteze lumea interioară în poze, ajungând astfel la o mai mare autocunoaștere și explorează aspecte care altfel ar rămâne ascunse. Din acest motiv, fototerapia, în special tehnica „Foto-Proiecția”, poate fi folosită cu succes în Educația despre moarte pentru a ajuta oamenii să-și exprime sentimentele cu privire la moarte și pierdere.

De asemenea, poate ajuta persoanele îndoliolate să gestioneze relațiile în curs sau atașamentele față de decedat (legături continue), permițându-le să exploreze natura lor, care ar putea fi, fie fiziologică în elaborarea durerii, fie dezadaptativă, în funcție de dacă cel îndoliolat reușește să redea sens vieții, așa cum explică Klass și Field.

Competențe dobândite: La încheierea acestui modul, participanții vor fi capabili să...

- Înțelegeți și explicați principiile de bază ale Fototerapiei, cu un accent specific pe concept fundamental de proiecție a emoțiilor și cognițiilor interioare ale pacientului prin fotografie
- Înțelegeți și aplicați cele cinci tehnici principale de Fototerapie (fotografii realizate de pacient, imagini a pacientului luate de alții, autoportrete, albume de familie și Foto-Proiecție) așa cum este descris de Judy Weiser
- Explicați ce sunt legăturile continue și înțelegeți diferența fundamentală dintre adaptive și cele dezadaptative

- Contextualizați utilizarea fototerapiei, în special în ceea ce privește tehnicile „Foto-Proiectia” și „albume de familie”, în educația morții pentru a ajuta o persoană îndoliată să elaboreze pierderea și să exploreze cu el/ea posibila prezență și natura legăturilor continue, favorizând un proces adaptativ de elaborarea a durerii

Metodă de predare: Prezentare preînregistrată, forum online, sesiune sincronică pe photovoice, test.

Referințe cheie:

1. Field, N. P. (2006). Continuing bonds in adaptation to bereavement: Introduction. *Death Studies*, 30, 709–714.
2. Klass, D., & Walter, T. (2001). Processes of grieving: How bonds are continued. In M. S. Stroebe, R. O. Hansson, W. Stroebe, & H. Schut (Eds.), *Handbook of bereavement research: Consequences, coping, and care* (p. 431–448). American Psychological Association.
3. Testoni, I. (2015). *L'ultima nascita. Psicologia del morire e Death Education*. Torino, Italia: Bollati Boringhieri.
4. Testoni, I. (2020). *Psicologia palliativa: Intorno all'ultimo compito evolutivo*. Torino, Italia: Bollati Boringhieri. (se le citazioni massime sono 5 io questa la toglierei anche...)
5. Testoni, I., Iacona, E., Fusina, S., Floriani, M., Crippa, M., Maccarini, A., & Zamperini, A. (2018). “Before I die I want to ...”: An experience of death education among university students of social service and psychology. *Health Psychology Open*, 5(2). doi: 10.1177/2055102918809759
6. Weiser, J. (1999). *Phototherapy Techniques: Exploring the Secrets of Personal Snapshots and Family Albums*. London, England: Routledge.

Topic 2) Psihodramă, atomul social și moartea

Acest modul va aborda ideea lui J. L. Moreno a morții sociale. Atomul social este considerat cea mai mică unitate socială cu ai căror oameni avem o relație sentimentală cu atracții și respingeri.

Relațiile interpersonale pot fi moarte sau vii, reale sau în fantezie, dar sunt esențiale pentru viața de zi cu zi a clientului. Dacă cineva moare, atomul social realizat înainte și după deces, va arăta diferit, nu este întotdeauna posibil să îl înlocuiți pe el sau pe ea, tu vei pierde o parte din tine. O genosociogramă folosește o perspectivă transgenerațională în acest sens.

În discuție este inclusă o scurtă trecere în revistă a istoriei sociometriei și a inventarului atomului social, un chestionar, exemple de cazuri clinice și ghiduri și precauții pentru aplicarea clinică.

Competențe dobândite: La încheierea acestui modul, participanții vor fi capabili să...

- Definească conceptul de atom social, genosociogramă și moarte socială.
- Explice fundamentele atomului social, genosociogramei și morții sociale.
- Implementeze atomul social și genosociograma în psihodrama și să gestioneze implementarea practică
- Evalueze atomul social și să găsească idei pentru „tratarea unei tulburări ale atomului social”.

Metoda de predare: Prezentare preînregistrată, forum online, atelier online sincronizat, chestionar.

Referințe cheie:

1. Ancelin-Schuetzenberger, A., Holmes, P., & Karp, M. (1991). The drama of the seriously ill patient: Fifteen years' experience of psychodrama and cancer. In P. S. Holmes & M. Karp (Eds.), *Psychodrama: Inspiration and technique* (pp. 203-224). Tavistock/Routledge.
2. Dayton, T. (2005). The living stage: A step-by-step guide to psychodrama, sociometry, and experiential group therapy. *Health Communications*. (social atom: pp. 83-98).
3. Moreno, J. L. (1947). The social atom and death. *Sociometry*, 10(1), 80-84.
4. Siroka, R. W., & Schloss, G. A. (1968). The death scene in psychodrama. *Group psychotherapy*, 21(4), 202-205.

5. Abraham, A. (1972). Death and psychodrama. Group psychotherapy and psychodrama, 25(3), 84-92.

Topic 3) Terapie prin arta intermodală cu adulți îndoliați

Acest modul va introduce principiile terapiei prin arte intermodale și modelul CBN al psihodramei . Modulul se va concentra pe modul de a oferi suport emoțional intermodal bazat pe arta adulților îndoliați, precum și tehnici legate de gestionarea durerii. De asemenea, va sublinia importanța conștientizării și flexibilității rolurilor adulților în vremuri de criză de sănătate și pierderi.

Competențe dobândite: La încheierea acestui modul, participanții vor fi capabili să...

- Explicați care sunt terapiile prin arte creative și psihodrama.
- Explicați teoria rolului lui Moreno și cum să o implementați în procesul durerii.
- Articulați principiile art-terapiei intermodale și utilizarea acestora în munca cu durerea.
- Descrieți bazele modelului CBN al psihodramei, rolul externalizării metaforice și dramatice, proces de dobândire a autocontrolului.
- Implementați spectrograma durerii, imagini ghidate și proiecția rolului în viitor.

Metoda de predare: Prezentare preînregistrată, forum online, atelier online sincronizat, chestionar.

Referințe cheie:

1. Azoulay, B & .Orkibi, H .)2015(.The four-phase CBN Psychodrama model: A manualized approach for practice and research. The Arts in psychotherapy, 42, 10-18
2. Blatner, A. (2000). Psychodramatic methods for facilitating bereavement. In P. F. Kellerman & M. K. Hudgins (Eds.), Psychodrama with trauma survivors: Acting out your pain (pp. 41-50). Jessica kingsley publishers.
3. Bouza, M. F., & Barrio, J. A. E. (2000). Brief psychodrama and bereavement. In P. F. Kellerman & M. K. Hudgins (Eds.), Psychodrama with trauma survivors: Acting out your pain (pp. 51-59). Jessica kingsley publishers.
4. Dayton, T. (2005). The living stage: A step-by-step guide to psychodrama, sociometry, and experiential group therapy. Health Communications. (pp. 147-166, & pp. 265-287).

5. Estrella, K. (2005). Expressive therapy: An integrated arts approach. In C. Malchiodi, A. (Ed.), Expressive therapies (pp. 183-209). New York: Guilford Press.

Topic 4) Psihodramă pentru auto-îngrijire: A avea grijă de îngrijitor

Acest modul va aborda nevoile îngrijitorilor care lucrează cu pacienții muribunzi pentru a le împuternici auto-îngrijirea – satisfacerea propriilor nevoi: fizice, sociale și emoționale. Lucrul cu oameni muribunzi poate fi stresant, mai ales dacă personalul/ingrijitorii se confruntă cu doliu și pierdere personală. O astfel de muncă poate pune personalul în legătură cu anxietatea personală legată de pierdere și deces. Psihodrama poate oferi acestor profesioniști instrumentele și tehnicile necesare să proceseze și să facă față propriei experiențe. Psihodrama poate fi o modalitate pentru gestionarea situațiilor stresante din viața personală și relația lor cu pacienții, colegii și managerii la locul de lucru.

Competențe dobândite: La încheierea acestui modul, participanții vor fi capabili să...

- Să-și identifice propriile nevoi în îngrijirea pacienților aflați la sfârșitul vieții
- Explică strategiile de lucru cu stres pentru îngrijire de sine
- Proiectează activități folosind tehnici de psihodramă pentru îngrijire de sine, comunicare constructivă și managementul stresului la locul de muncă
- Demonstrează/implementează aceste activități folosind tehnicile psihodramei

Metoda de predare: Prezentare preînregistrată, forum online, atelier online sincronizat, chestionar.

Referințe cheie:

1. Coulehan, J., & Clary, P. (2005). Healing the healer: Poetry in palliative care. *Journal of Palliative Medicine*, 8(2), 382-389.

2. Tjasink, M., & Soosaipillai, G. (2019). Art therapy to reduce burnout in oncology and palliative care doctors: a pilot study. *International Journal of Art Therapy*, 24(1), 12-20.
3. Quin, B. J. (1991). Healing the healers: Psychodrama with therapists. In P. S. Holmes & M. Karp (Eds.), *Psychodrama: Inspiration and Technique* (pp. 227-244). Tavistock/Routledge.
4. Watson, M. S. a., Campbell, R. a., Vallath, N. a., Ward, S. a., & Wells, J. a. (2019). Self-care for health professionals. In *Oxford handbook of palliative care* (3rd ed., pp. 835-841). Oxford University Press.